

ادامه از صفحه ۴

بازی دوسرباخت ۱۰۰میلیون دلاری

یک بررسی ساده نشان می‌دهد که ورود دکل‌های چینی در اکثر موارد در چالش خرید و انتقال دکل از چین بدون برنامه بلندمدت و حتی بدون وجود هیچ چشم‌انداز استراتژیکی صورت گرفت. بی‌خبری و ارائه محاسبات غلط به سطوح ارشد سیاست‌گذار نیز باعث اتخاذ استراتژی‌های غلط بیشتری در صنعت نفت شد به طوری که کویتا نفت صدلاری همیشگی است. برای مثال ایرنا در ۹۱/۳۲/۳۱ از قول وزیر نفت وقت نوشت: ۱۰۰ دکل حفاری خشکی در ایران وجود دارد و ۱۰۰ دکل جدید نیاز داریم. از ۱۱۵ دکل ۳۱ دکل غیرفعال است و بزرودی با تمام‌شدن حفاری برخی از میادین به دکل‌های غیرفعال افزوده می‌شود. تصور کنید اگر ۲۰۰ دکل در خشکی داشتیم، چه تعداد غیرفعال می‌شدند و چه کسی باید جواب‌گوی سرمایه صرف‌شده بابت تأمین این دکل‌ها می‌شد؟

مثال‌هایی از این دست بسیار است که بدون توجه به بضاعت بازار حفاری ایران و بدون توجه به فرار و فرود قیمت نفت سطوح عالی سازمان‌های دولتی و خصوصی در مقطعی قصد داشتند در یک فضای رقابتی اقدام به واردات دکل کنند که البته همین رقابت‌شانه‌به‌شانه باعث رونق بازار دکل‌سازان چینی و افزایش غیرواقعی قیمت دکل‌های فروخته‌شده به ایران شد. تسنیم در ۳۰ فروردین ۱۳۹۲ در حاشیه مجدهمین نمایشگاه نفت و گاز و پتروشیمی مصاحبه‌ای از مدیرعامل وقت حفاری شمال و عنوان (کله حفاری شمال از سازندگان داخلی دکل/ قرارداد ساخت ۱۴ دکل ابهام دارد) منتشر کرد که

در آن مدیرعامل حفاری شمال اعلام کرد که شرکت حفاری شمال به ۱۴ دکل دیگر (۱۰ دکل خشکی و چهار دکل دریایی) نیاز دارد که ۸۰ درصد پول مورد نیاز آن از طریق فاینانس خارجی و ۲۰ درصد وام از صندوق توسعه ملی تأمین می‌شود. او اشاره کرد که حفاری شمال ۱۰ دکل خشکی و چهار دکل دریایی در اختیار دارد، اما مدتی بعد یعنی در ششم بهمن ۱۳۹۳ در یک نشست خبری مدیرعامل حفاری شمال از تریخس دکل مسخر یک توسط پتروپارس (که قرارداد آن به اتمام رسیده بود) به‌شدت انتقاد کرد و همین پایه اتفاقاتی شد که سرانجام پس از هفت سال منجر به تعویض مدیریت این شرکت حفاری شد. حال در این میان تصور کنید اگر واردات آن

۱۴ دکل با فاینانس خارجی و وام از صندوق توسعه ملی محقق می‌شد، آیا بازار گنجایش کار برای این تعداد دکل را داشت؟ فقط تصور کنید به مشکلات حال حاضر حفاری شمال، بازپرداخت اصل و نرخ فاینانس یک میلیارددلاری نیز اضافه می‌شد. ریشه بخشی از این مشکلات از خصوصی‌سازی غلط و بدون مطالعه آغاز شد و هرگز توجهی به اینکه سازمان‌های خریدار شرکت‌های نفتی تا چه حد با نفت و فضای آن آشنا هستند، نشد. پیش از آن، صنعت نفت متشکل از شرکت‌ها و سازمان‌هایی بود که فراخور نیاز فعالیت می‌کردند. برای مثال شرکت عملیات اکتشاف که با تمرکز بر لرزه‌نگاری خصوصی شد، اتفاقاً شرکتی با تجربه درون و برون مرزی با نفراتی بسیار باتجربه و با دانش در لرزه‌نگاری دریا و خشکی بود که ابزار کارایی در اختیار داشت، اما پس از خصوصی‌شدن این شرکت از آنچه در آن تبحر داشت، فاصله گرفت و حتی رو به خرید و واردات دو دستگاه دکل از چین آورد که خیلی زود مجبور شد آنها را واگذارد. فاصله‌گرفتن از مأموریت‌های اصلی سازمان، رخنه دلالتان به‌عنوان مشاور در عالی‌ترین سطوح مدیریت، بی‌اطلاعی و بی‌خبری مالکان جدید، همه و همه از جمله مشکلاتی هستند که باعث شده است تا تمرکز و ازدحام در بعضی از کسب‌وکارها افزایش یابد و در عوض بعضی از خدمات ضروری توسط هیچ شرکت داخلی ارائه نشود. برای مثال قسه خرید دکل‌ساختین توسط شرکت دانا یا فرایند خرید دکل فورچونا توسط تأسیسات دریایی که در نهایت ۸۷ میلیون دلار از بیت‌المال بر باد رفت، اما این تنها بخشی از ترازوی‌ای بود که در تأسیسات دریایی در آن مقطع از زمان اتفاق افتاد؛ پنج دکل خشکی که با قیمت بسیار بالا خریداری شد و تا امروز استفاده نشده است و به اصطلاح در گوشه‌ای خاک می‌خورد.

بدرتین قسمت ماجرا که تاکنون اطلاعاتش رسانه‌ای نشده، مربوط به قراردادی است که تأسیسات دریایی برای خرید چهار دکل دریایی با شرکت CPITDC امضا کرده است. قیمت این دکل‌ها بیش از ۱۵۰ میلیون دلار توافق شده است. یعنی مبلغ کل قرارداد چیزی بیش از ۶۰۰ میلیون دلار است که ۱۰۰ میلیون دلار به‌صورت پیش‌پرداخت به طرف چینی پرداخت شده است که احتمالاً به دلیل توقف پرداخت‌ها و گذشت زمانی بسیار، بخشی از این پول به‌عنوان غرامت توسط طرف چینی مصادره شده است. از سوی دیگر اگر مسئله این قرارداد حل‌وفصل نشود، به‌دلیل اینکه احتمال شکایت بین‌المللی از سوی شرکت چینی می‌رود، ممکن است خسارت‌های بیشتری دامن‌گیر صنعت نفت ایران شود. همه این مصائب به دلیل نبود نقش تنظیم بازار و نظارت بر شرکت‌های فعال در نفت توسط بخش دولتی و کارفرما رخ داده است. شاید باید از آن درس گرفته شود و ضمن حل‌وفصل مسائل باقی‌مانده از دوران جولان دلالتان در نفت، با سپردن قلم تصمیم به دست متخصصان و استفاده از دانش استراتژیست‌های متخصص در نفت و گاز، از تکرار چنین ترازوی‌هایی جلوگیری کنند.

محمدحسن نجمی: چندی پیش محمدرضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس در اظهارنظری گفته بود در اسفند ماه سال گذشته، حدود ۳۰ میلیارد دلار ارز از کشور خارج شده است. این اظهارنظر جنجالی او البته از سوی برخی دیگر از نمایندگان و کارشناسان نیز تأیید شد. حالا «شرق» در گفت‌وگویی، جزئیات این رخداد و البته طرح پیشنهادی مجلس برای مهار التهاب کنونی بازار ارز را از او پرسیده است. پورابراهیمی می‌گوید اغلب ارزهایی که از کشور خارج شده است، در قالب ارزهایی است که برای واردات به آن سوی مرزها رفته که در قبال بخشی از آنها حتی کالایی وارد کشور نشده است. وقتی از او درباره گروه‌هایی که دست به این کار زده‌اند می‌پرسیم، می‌گوید بخشی از آنها بخش خصوصی هستند اما اغلب سهام ترکیبی با نهادهای دارند. او همچنین در قالب طرح پیشنهادی مجلس به دولت، اشاره‌ای هم به گذشته و عملکرد احمدی‌نژاد در دولت نهم می‌کند که به بی‌اعتمادی عمومی به‌ویژه بخش خصوصی دامن زد. زمانی که بانک‌ها از پرداخت ارزهایی که در حساب ارزی فعالان اقتصادی نبود، امتناع کردند و پرداخت ریالی نیز به نرخ مبادله‌ای و نرخ بازار آزاد صورت گرفت، پورابراهیمی می‌گوید: «این اقدام احمدی‌نژاد خطای فاحشی بود؛ این کلاهبرداری و له‌کردن منافع بخش خصوصی در کل رخداد است...»

شما پیش‌تر در مصاحبه‌ای گفته بودید که در ماه‌های اخیر ۳۰ میلیارد دلار ارز از کشور خارج شده؛ روند این خروج ارز چگونه بوده؟ در بحث التهابات بازار ارز و تصمیمات غیرکارشناسی بانک مرکزی، شاهد این بودیم که بخشی از منابع ارزی یا از کشور خارج شدند یا منابعی که از کشور خارج شده بود به کشور بازنگشت. چون در روش داریم؛ یک، اینکه صادرات توسط صادرکننده انجام می‌شود بعد از آن ارز می‌آورد، دوباره تولید کند و دوباره صادر که این یک فرایند است. بخشی هم هست که در آن افرادی داخل کشور به روش‌های مختلف ارز را برای واردات خارج کنند، ولی واردات انجام ندهند. این گزینه، موضوعی است که در قالب اطلاعات اولیه به دست ما رسیده است. البته تراز بانک مرکزی برای تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۹۶ هنوز به دست ما نرسیده است؛

پورابراهیمی در گفت‌وگو با «شرق» با انتقاد از کلاهبرداری احمدی‌نژاد در دولت نهم، از دولت خواست حساب سپرده ارزی را تضمین کند

ردپای نهادها در خروج ارز از کشور

محمدحسن نجمی

چون تهیه آن زمان می‌برد اما طبق برآورد اولیه‌ای که داریم، حدود ۳۰ میلیارد دلار از منابعی که با از طریق وارداتی که انجام نشده یا از طریق صادراتی که ارز آن در خارج بود و به کشور وارد نشد، از کشور خارج شده است. دلیل اصلی آن هم این بود که منابع به‌واسطه التهاباتی که در اقتصاد ایران بود، حساب ارزی که طرف بتواند ارز خود را در آن بگذارد و هر زمان که بخواهد بگیرد، نداشتند.

این رقم در کل سال ۹۶ خارج شده؟ در کل سال که التهاب زیادی نوده...

در همین ماه‌های التهاب بازار این میزان ارز از کشور خارج شد. خب این اقدامات به التهاب دامن می‌زند. ما را هکارمان ساده بود. وقتی حساب سپرده ارزی داشته باشیم که صادرکننده ارز خود را در آن بگذارد و هر وقت که بخواهد آن را بگیرد، مشکل رفع می‌شود؛ این هم شرعی است و هم قانونی. اما این نمی‌شود که مثلاً من به شما یک گوشی تلفن بدهم، بعد شما چیز دیگری به من تحویل بدهید. به دلیل اتفاقاتی که در سال ۱۳۹۱ در دولت آقای احمدی‌نژاد افتاد، حساب ارزی دجار یک عدم اطمینان شده است. الان هم حساب ارزی داریم، اما کسی ارز خود را در آن نمی‌گذارد؛ در سال ۹۱ وقتی افراد برای دریافت ارزی که در حساب ارزی خود گذاشته بودند، به بانک مراجعه کردند، به آنها گفته شد که ارز نداریم و وقتی با اصرار مواجه شدند، گفتند ریال می‌دهیم. آن هم ریال به رقم دلار مبادله‌ای. این خطای فاحشی بود؛

پورابراهیمی در گفت‌وگو با «شرق» با انتقاد از کلاهبرداری احمدی‌نژاد در دولت نهم، از دولت خواست حساب سپرده ارزی را تضمین کند

آنها مستلزم اطلاعات تراز بانک مرکزی است. **کار ارز به شیوه قاچاق هم خارج شده؟**

نتیجه خروج به شیوه قاچاق، همان واردات به شیوه قاچاق خواهد بود. ما در حوزه رسمی صحبت کردیم. به نظر می‌رسد درباره قاچاق ارز، موردی نباشد که گزارش نداریم. اما مینای ما، محاسبه تراز رسمی واردات و صادرات است. از طرفی خروج ارز بابت قاچاق کالا را دولت اعلام می‌کند نیست، ما می‌گوییم هست؛ این سؤال شما را کامل‌تر بگویم: بخش زیادی از اعداد و ارقامی که سالانه به‌صورت غیررسمی به خارج از کشور می‌رود، ناشی از قاچاق کالا است. عددی که داشتیم ۲۵ میلیارد دلار بود که در دولت این رقم را کم کرده، اما این‌طور نیست که نصف کرده باشد؛ چیزی در حدود ۱۵ یا ۱۷ میلیارد دلار منطقی به نظر می‌رسد. معادل این عدد، می‌توان گفت ارز به صورت غیررسمی از کشور خارج شده است. فرضاً من گوشی تلفن همراه خود را از یک جای بی‌طرف غیررسمی وارد کشور می‌کنم، خب آن طرف پول می‌خواهد. این ارز از طریق سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، صرافی‌ها و روش‌های رسمی که نمی‌رود، غیرمستقیم با روش‌های دیگری می‌رود. این همان قاچاقی است که شما می‌گویید.

انتقال پولی هم بوده که بدون واردات کالا باشد؟

بله بوده؛ بعضی اوقات با تأخیر ثبت می‌کنند. دلار که می‌رود آن طرف، می‌گوید الان دلار در ایران از چهارهزار تومان، شده پنج هزار تومان؛ پس می‌گذارم پنج هزار و ۵۰۰ تومان بشود بعد کالایم را بیاورم. اینکه می‌گوییم تراز نمی‌شود، بخشی از آن بابت تأخیر در تعهدات هم هست. امکان دارد هویت بخشی از این رقم، بسا واردات کالا هم‌خوان شود. اعتقاد داریم می‌توانیم با اتخاذ سیاست‌هایی این مشکل را حل کنیم.

امکان دارد پولی خارج شده باشد و کالایی هم وارد نشده باشد؟

بله می‌تواند.

شما رقمی دارید؟

خیر؛ اطلاعاتی نداریم، اما می‌تواند بخشی از این خروج ارز ناشی از خروج ارز بدون واردات کالا به کشور باشد.

ادامه از صفحه ۴

شکل‌گیری قدرت در نهادهای مدنی مجازی

بودجه‌های سرشاری که به حوزه‌های مختلف تخصصی می‌دادند، دیگر نیست و نهادهای مدنی باید تمرین کنند که روی پای خود بایستند و با هم همکاری و مدارا داشته باشند. نبود توان همکاری بلندمدت در ایران یک معضل اساسی است که باید حل شود. او تأکید کرد: هیچ توسعه و دموکراسی پایداری شکل نمی‌گیرد، مگر اینکه نهادهای مدنی بالغ شکل بگیرند. بلوغ وقتی است که نهادهای مدنی از بی‌شکلی به سمت سازماندهی حرکت کنند. ۱۰ هزار سمن تشکیل دادیم، اما چون این حرکت هیجانی بود و به سمت عقابانیت نرفت، ارتباطات مستمر شکل نگرفت و با انسداد تغییراتی این ۱۰ هزار سازمان مردم‌نهاد محو شدند. راننی با اشاره به شکل‌گیری نهادهای مدنی مجازی عنوان کرد: درحال حاضر در ایران نهادهای مدنی مجازی را شکل می‌دهیم. یکی از قدرتمندترین حوزه‌هایی که دارد شکل می‌گیرد، این است که جامعه مدرن به سمت دولت مجازی می‌رود. او افزود: شاید

۱۰ سال قبل پیش‌بینی کردم که تا ۲۰ سال دیگر پول حذف می‌شود. امروز پیش‌بینی می‌کنم در چند سال آینده پول کاغذی از ساختار مبادلات حذف خواهد شد. این اقتصاددان بیان کرد: نخستین کشور اروپایی در ماه جاری اعلام کرد پول کاغذی کاملاً حذف است و به سمت پول دیجیتال می‌رود. این پول را دولت تولید می‌کند، اما به سرعت به سمت پول دیجیتالی می‌رویم که مردم آن را تولید کرده‌اند. الان فضاهای مجازی مستعد شکل‌گیری نهادهای مدنی مجازی هستند. او ادامه داد: در گروه‌های مجازی فعلی، انبوهی از اطلاعات وجود دارد، اما چون سازماندهی ندارند، هیچ کاری نمی‌توانند بکنند. نیروی انسانی دارد. اطلاعات می‌چرخد، قدرت اطلاع‌رسانی دارد، اما اقتدار ندارد. اگر بخواهیم نهادهای مدنی مجازی بالغ شویم، باید شروع به سازماندهی کنیم. هر گروه تلگرامی که به ۱۰ نفر رسید، حتماً هیئت‌مدیره تشکیل شود. در این گروه‌ها رای‌گیری شود. با تشکیل هیئت‌مدیره، قدرت ساماندهی دست ما می‌آید. می‌توانیم افرادی را که قواعد بازی را رعایت نمی‌کنند، حذف کنیم و به تدریج گروه تلگرامی را تبدیل به نهاد مدنی مقتدری می‌شود.

رنانی تأکید کرد: مهم‌ترین آفتی که در ایران داریم، این است که نهاد مدنی بالغ نداریم. نهاد مدنی در برابر نهادهای زیادی که در دنیای مدرن شکل گرفته است، بسیار کم داریم. همین نهادهای کم‌نیز بالغ نشده‌اند و همچنان به صورت نابالغ فعالیت می‌کنند.

وزیر جهاد کشاورزی در دولت نهم

احمدی‌نژاد از مسیر انقلاب خارج شده است

مدیرعامل سازمان اقتصادی کوثر امضای ۴۶ وزیر سابق کابینه در محکومیت رفتارهای احمدی‌نژاد را قبول نداشت، اما تأکید کرد: احمدی‌نژاد از مسیر انقلاب خارج شده و راهی که طی می‌کند، غیرقابل بازگشت است.

محمدرضا اسکندری، مدیرعامل سازمان اقتصادی کوثر، در نشست خبری ابتدای سال ۹۷، با تفکیک شرایط دولت‌های نهم و دهم، افزود: برخی از اعضای کابینه که در شکل‌گیری شرایط دولت دهم نقش داشتند، امروز نامه می‌نویسند. با این رفتارها موافق نیستم، اما نظر شخصی من این است که امروز احمدی‌نژاد از مسیر انقلاب خارج شده و در باتلاق ضد انقلاب قدم برمی‌دارد. مسیری که طی می‌کند، غیرقابل بازگشت است.

او اضافه کرد: جحتی را به‌عنوان فردی که می‌گوید «ما می‌توانیم»، قبول دارم، اما عواملی هستند که نمی‌گذارند او هم کار خود را انجام دهد. کم‌آبی را بهانه می‌کنند و می‌گویند کشاورزی نکنیم، اما نمی‌گویند چگونه بهره‌وری را بالا ببریم. در سال‌های بعد از انقلاب هر جا که افراد معتقد به جمله «ما می‌توانیم» روی کار آمدند، پیشرفت کردیم، اما در این سال‌ها بیشتر طرفداران فکر «ما نمی‌توانیم» روی کار آمده‌اند. اسکندری همچنین اجرای پروژه اصلاح نژادهای بز و گوسفند در مجموعه سازمان اقتصادی کوثر را حاصل حمایت‌های وزیر فعلی کشاورزی یعنی محمود جحتی اعلام کرد.

او خواستار شرکت در مناظره‌ای با حضور سه وزیر دیگر کشاورزی یعنی کلانتری، خلیلیان و جحتی شد تا این زور را پاسخ بدهند که با توجه به طول دوران مأموریت و منابعی که در اختیارشان بوده، چه عملکردی داشته‌اند.

به گفته مدیرعامل سازمان اقتصادی کوثر کسانی که ۱۳ سال وزیر بودند و نهضت تشک‌سازی در دوران آنها کلیل خورد، امروز منتقد سدسازی شده‌اند، باید پاسخ بدهند که چه کسی در زمان آنها تصمیم گرفت سد ساخته شود. درحالی‌که کل سدهای کشور ۱۶ میلیارد مترمکعب آب در خود نگه می‌دارند و آب ذخیره‌شده در آنها هم در کشاورزی کاربردی ندارد.

او همچنین در بخش دیگری از سخنان خود به تشریح مجموعه فعالیت‌های اقتصادی سازمان متبوعش پرداخت و گفت: سازمان اقتصادی کوثر وابسته به بنیاد شهید است. حدود ۴۰ سال است که تشکیل شده و در بخش‌های مختلف کشاورزی، صنعت و معدن، بهداشت و انرژی فعالیت می‌کند. حتی گاهی برندهای این شرکت هم در دیده می‌شود و ما درگیر مسئله حضور در دادگاه می‌شویم. اسکندری اضافه کرد: سازمان اقتصادی کوثر

اینترنت پتیاک

بدون توقف!

پهنای باند اختصاصی ویژه سازمان‌ها و ادارات

با تجهیزات رایگان و تعرفه عالی

www.petiak.com

دارای پروانه سراسری ارائه خدمات ارتباطی ثابت از سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به شماره ۹۵ - ۱۱ - ۱۰۰

۰۲۱-۲۳۴۹

کار گرفته می‌شوند.